

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Katedra filozofie

Práce (co se nehodí, škrtněte): diplomová

Posudek (co se nehodí, škrtněte): oponenta

Práci hodnotil(a) (u externích hodnotitelů uveďte též adresu a funkci ve firmě): Mgr. Stefanie Dach, Ph.D.

Práci předložil(a): Josef Zeman

Název práce: Analogie jako základ jazyka a lidského myšlení

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Autor uvádí, že hypotéza, kterou chce v práci ověřit, je „tvrzení, že jazykový význam je ve své podstatě analogickým vztahem.“ (str. 6). Mám pochybnosti, do jaké míry lze takovou hypotézu *ověřit* ne-empiricky a čistě filosoficky. Pokud autor má na mysli, že chce *předložit* teorii nebo model významu, podle kterého je význam analogickým vztahem, je cíl práce naplněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Autor si vybral zajímavé téma a rozhodl se pro velmi samostatnou cestou jeho zpracování. Po krátkém úvodu do dějin pojmu analogie, představí pojetí analogie D. Hofstadtera. Následně toto pojetí podrobí kritice. V nejrozsáhlejší části práce se autor snaží samostatně rozšířit Hofstadterovo pojetí analogie tak, aby analogie sloužila jako základ významu jazykových výrazů.

Velkým kladem práce je vysoká, neobvyklá samostatnost autorova zpracování. Hofstadterovo pojetí analogie přibližuje vlastním stylem a pomocí vhodně zvolených, i vtipných vlastních příkladů. Toto pojetí zároveň přesvědčivě kritizuje. Dokazuje tak vysokou míru porozumění danému tématu a všímavost pro slabiny v koncepci jiných autorů. Pro druhou část práce, kde autor představí svou vlastní teorii, bylo by však na mnoha místech prospěšné autorovo myšlení více podložit empirickými výsledky nebo ho konfrontovat seriózními filosofickými koncepcemi jinak smýšlejících autorů. Podložit teorii empirickými výsledky by bylo vhodné právě pro to, že autor očividně chce říct něco o tom, jak myšlení a jazyk skutečně fungují. Dělat něco takového v dnešní době bez zakotvení v kognitivní vědě a lingvistice vede do pouhé spekulace.

Nesouhlasím s mnoha z autorových tezí (některé viz otázky pod bodem 4), ale to není nedostatek práce. Myslím, že z práce by mohla vzejít zajímavá samostatná teorie významu autora, která by si zasloužila i publikovat. Předtím by se ale teorie měla „obrnit“ proti více i méně zjevným námitkám (Není pojetí analogie použité v práci tak široké, že jako teoretický koncept, který má něco vysvětlit, je nepoužitelné? Co je ten záhadný, v práci nevysvětlený mechanismus, který „rozhoduje“, co je podobné čemu, a bez kterého teorie je vlastně neúplná? Je to mechanismus v mozku, nebo čistě mentální? Můžeme vůbec popřít intersubjektivitu významu, jak to autor hrdinně dělá, aniž bychom upadli do pragmatické nekonzistence – proč se snažit psát diplomovou práci, když ji nikdo jiný než sám autor nebude rozumět? Proč autor občas pracuje s koncepty jako s něčím jasně individuovatelným, ale občas říká, že koncepty se „vpíjejí“ do sebe? Pokud koncept je potenciálně nekonečný, neohraničený, jak s ním můžeme jako konečné bytosti pracovat? atd.).

Množství otázek, které práce generuje, poukazuje na podnětnost autorova přístupu, který dává ještě mnoho prostoru k dalšímu rozvíjení.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce splňuje všechny formální nároky na diplomovou práci. Citační aparát a seznam literatury jsou podle normy, grafická úprava je pečlivá. Vyskytuje se jen minimální množství chyb či překlepů. Jazykový projev autora je kultivovaný a jistý, především v první části je práce velmi čtivá. Členění práce je přehledné a logicky propracované.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Autor vytvořil podnětnou práci k tématu, která zasahuje do současných diskuzí v kognitivní vědě, filosofii a lingvistice. Pokud budou autorovy myšlenky ještě více konfrontovány s tímto aktuálním děním, může práce představovat dobrý základ pro další odborný rozvoj autora. Autor ukazuje, že má předpoklady pro případnou další odbornou práci (reflektovanost, samostatnost, schopnost číst cizojazyčnou literaturu a proniknout do složitých koncepcí).

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- Pojem počítka: Vaše teorie má vysvětlit, jak vznikají koncepty, když na počátku vnímáme jen nerozlišený chaos. K tomu zavádíte pojem počítka. Z Vašeho popisu se ale zdá, že pojmy a koncepty fungují velmi podobným způsobem (v obou případech jsou zkušenosti přiřazeny k sobě na základě nějakého vztahu podobnosti). Jak se tedy liší počítka od konceptu? A nedalo by se proti Vaší teorii namítnout, že pojem počítka je jen způsob, jak „tajně vpašovat“ do oficiálně nerozlišeného počátečního chaosu nějaký řád, tj. namítnout, že předpokládáte předem, co z teorie chcete teprve získat?
- Jak bychom mohli Vaši koncepci empiricky ověřovat nebo můžete uvést některé empirické výsledky, které ji podporují?
- Celá koncepce nás líčí jako velmi pasivní. Jen přijímáme smyslové vjemy zevnějšku, nějaký mechanismus je přiřadí k minulým zkušenostem a tak je interpretuje. Jak bychom mohli Vaši koncepci smířit s tím, že jsme kognitivně aktivní bytosti (zkoumáme, pátráme, vyhledáváme určité zkušenosti, řešíme problémy), a s tím, že se chápeme jako zodpovědný a svobodný aktéry? Jak vzniká podle Vaší koncepci koncept takového aktéra a koncept Já?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl): výborně

Datum: 21.5.2018

Podpis:

Dade